

VERKENNING EHS
IN VERBAND MET DE HERINRICHTING
VAN DE AANSLUITING VAN DE N34
TER HOOGTE VAN EXLOO

buro bakker adviesbureau voor ecologie bv

VERKENNING EHS IN VERBAND MET DE HERINRICHTING VAN DE
AANSLUITING VAN DE N34 TER HOOGTE VAN EXLOO.

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

*Buro Bakker (2013);
Verkenning EHS in verband met de herinrichting van de aansluiting van de N34 ter hoogte van Exloo.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht van RooBeek Advies.*

in opdracht van:

ROOBEEK ADVIES

contactpersoon:

[REDACTED]

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643

Projectleiding:

[REDACTED]

Rapportage:

[REDACTED]

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	OPZET	1
1.3	LEESWIJZER.....	1
2	BELEIDSKADER EN VOORGENOMEN ONTWIKKELING.....	2
2.1	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR.....	2
2.1.1	Aanleiding en doel van de EHS.....	2
2.1.2	Bescherming EHS.....	2
2.1.3	Beleid provincie Drenthe	4
2.2	VOORGENOMEN ONTWIKKELING.....	4
2.2.1	Ligging EHS ten opzichte van de N34.....	5
2.2.2	Natuurdoelen	5
3	GEVOLGEN VAN DE VOORGENOMEN ONTWIKKELING.....	7
3.1	EFFECTEN VAN DE AANPASSING VAN DE N34 TER HOOGTE VAN EXLOO	7
3.2	KANS OP HET OPTREDEN VAN SIGNIFICANTE EFFECTEN	8
3.3	VERVOLGSTAPPEN	8
3.3.1	Bepalen omvang oppervlakteverlies.....	8
3.3.2	Alternatievenonderzoek	8
3.3.3	Vaststellen of sprake is van groot openbaar belang	8
3.3.4	Uitwerken mitigatie en compenserende maatregelen.....	8
3.4	CONCLUSIE.....	8
3.5	COMPENSATIE.....	9
4	BRONNEN	10
BIJLAGE	VOORWAARDEN COMPENSATIE	

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Ter hoogte van Exloo wordt een nieuwe aansluiting van de N34 gerealiseerd en het traject tussen Exloo en Ees wordt deels verlegd. De weg grenst in het plangebied aan delen van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Onderzocht dient te worden of de aanpassing van de N34 mogelijk tot significante aantasting van de EHS kan leiden en zo ja, welke consequenties dit heeft voor het plan en welke vervolgstappen moeten worden uitgevoerd.

1.2 OPZET

De rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)?
- Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de EHS?
- Wat zijn wezenlijke waarden en kenmerken?
- Welke wezenlijke waarden en kenmerken zijn voor de toetsing relevant?
- Wat is de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit en wat zijn de wezenlijke waarden en kenmerken binnen deze invloedssfeer?
- Zijn er significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken te verwachten?
- Welke vervolgstappen moeten worden uitgevoerd indien er kans is op het optreden van significante effecten?

Voor de toetsing is gebruik gemaakt van bestaande gegevens, literatuur, beleidsplannen, informatie op de website van het Ministerie van EL&I, Provincie Drenthe etc.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt een toelichting gegeven van het begrip EHS en wordt de voorgenomen activiteit beschreven. Hoofdstuk 3 beoordeelt of er als gevolg van de ingreep sprake kan zijn van significante effecten op de EHS en geeft aan welke consequenties daaruit voortvloeien. Hoofdstuk 4 presenteert een overzicht van de gebruikte en relevante bronnen.

2 BELEIDSKADER EN VOorgenomen ONTWIKKELING

2.1 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

2.1.1 AANLEIDING EN DOEL VAN DE EHS

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid en heeft als doel de versnipperde Nederlandse natuur te vergroten en te verbinden en op die wijze grotere eenheden natuur te realiseren. De EHS bestaat uit natuurgebieden (reservaten, inclusief Natura 2000-gebieden), natuurontwikkelingsgebieden en droge en natte Ecologische Verbindingszones (EVZ; lijnvormige elementen).

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur (plant en dier) in feite voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat de natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. De EHS bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden, robuuste verbindingsen en (natte en droge) verbindingszones tussen deze gebieden;
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden);
- Grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (Ministerie van LNV, 1990) en is nadien landelijk uitgewerkt in de Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, V & W en EZ, 2005). De provinciale uitwerking en beleid zijn opgenomen in de Omgevingsvisie (Provincie Drenthe, 2010), de Provinciale Omgevingsverordening (Provincie Drenthe, 2012) en de Beleidsregel Concretisering Ecologische Hoofdstructuur (Provincie Drenthe, 2008). Voor de aangewezen EHS-gebieden geldt een planologisch beschermingsregime.

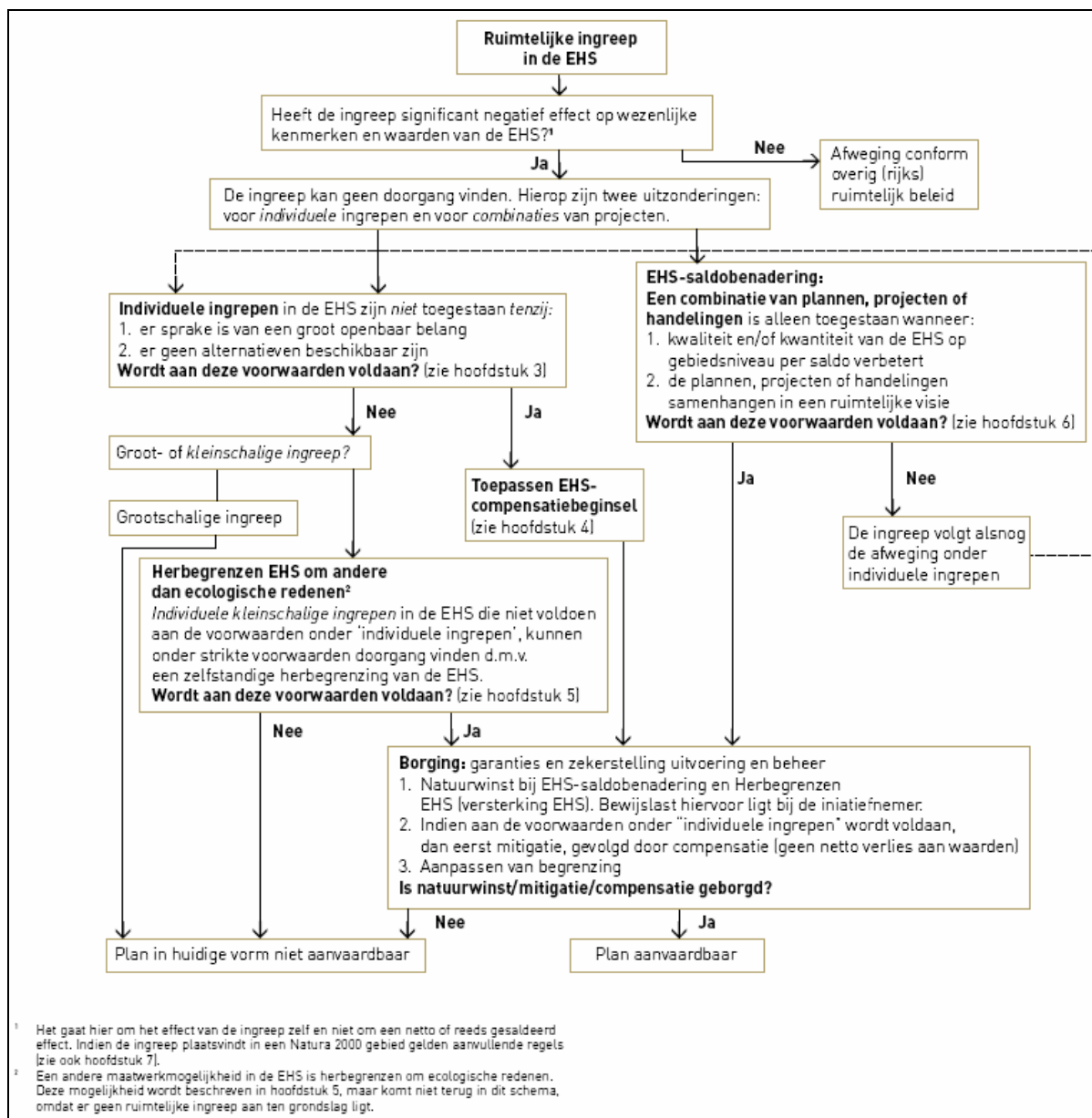
2.1.2 BESCHERMING EHS

Het beschermingsregime dat geldt voor de EHS is vastgelegd in de Nota Ruimte (ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ, 2005). In de EHS geldt het 'nee, tenzij' beschermingsregime en mogen de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied niet *significant* worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Met wezenlijke waarden en kenmerken worden de huidige kwaliteiten en de in de toekomst gewenste kwaliteiten van een gebied bedoeld. In de praktijk komt het erop neer dat getoetst moet worden aan de gestelde doelen. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De relevante EHS-natuurdoelen en –kwaliteit zijn beschreven in provinciale natuurdoelenkaarten en/of natuurgebiedsplannen. De natuurdoelen van een EHS-gebied zijn meestal omschreven in de vorm van 'natuurdoeltypen' (Bal et al., 2001). Een natuurdoeltype is een in het natuurbeleid nagestreefd ecosysteem dat gekenmerkt wordt door een bepaalde mate van natuurlijkheid (Bal et al., 2001). In het Handboek Natuurdoeltypen (Bal et al., 2001) staat voor elk natuurdoeltype beschreven uit welke plantengemeenschappen het bestaat, wat de abiotische randvoorwaarden zijn en welke kenmerkende soorten erin thuis horen.

De EHS is pas daadwerkelijk planologisch veiliggesteld als zij in de gemeentelijke bestemmingsplannen positief is bestemd en als voor deze bestemming adequate voorschriften gelden die overeenkomen met de functie en de te beschermen of te ontwikkelen natuurwaarden. Tot die tijd is er geen sprake van een bindende bescherming van EHS-gebieden.

Spelregels EHS

In aanvulling op het 'nee, tenzij' beschermingsregime hebben Rijk en provincies in 2007 de Spelregels voor de EHS vastgesteld, op basis waarvan onder voorwaarden ook ingrepen in de EHS mogelijk zijn die niet van groot openbaar belang zijn. Door middel van de spelregels 'EHS-saldobenadering' of 'herbegrenzen EHS' kunnen dergelijke projecten tegenwoordig, onder voorwaarden, wel doorgang vinden. Het beschermingsregime voor de EHS staat schematisch weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Beschermingsregime EHS. Ontleend aan: Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007.

Hieronder wordt nader ingegaan op de drie onderdelen van het beschermingsregime voor de EHS:

Nee, tenzij

Het 'nee, tenzij' beschermingsregime houdt in dat ingrepen in de EHS die leiden tot significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken geen doorgang kunnen vinden, tenzij er sprake is van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. Dit moet worden aangetoond met alternatievenonderzoek. De negatieve effecten op de natuur moeten zoveel mogelijk worden gemitigeerd en resterende effecten moeten worden gecompenseerd. Indien de ingreep niet aan deze voorwaarden voldoet, is doorgang van het project misschien moge-

lijk door toepassing van EHS-saldobenadering of herbegrenzing. Dit geldt niet voor groot-schalige ingrepen.

Saldobenadering

Bij combinaties van projecten kan de EHS-saldobenadering worden toegepast. Dit is alleen toegestaan wanneer de kwaliteit of kwantiteit van de EHS op gebiedsniveau per saldo verbetert en de plannen, projecten of handelingen samenhangen in één ruimtelijke visie.

Herbegrenzing

Individuele kleinschalige ingrepen kunnen doorgang vinden indien zij voldoen aan strenge voorwaarden, waarna de begrenzing van de EHS wordt aangepast:

Criteria voor inhoudelijke afweging:

- Er vindt door de voorgestelde ruimtelijke ingreep slechts een beperkte aantasting plaats van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en van de samenhang van de EHS;
- Het initiatief moet uiteindelijk leiden tot een kwalitatieve en/of kwantitatieve versterking van de EHS in het betreffende gebied;
- Bij een 'versterking van de EHS' is sprake van winst en moet meer gebeuren dan is verwoord in de regels voor behoud van kwaliteit bij de toepassing van het compensatiebeginsel in de EHS. Er vindt een zorgvuldige onderbouwing van de ruimtelijke ingreep op de gegeven locatie plaats, waarbij een afweging van alternatieven plaatsvindt;
- Ter plekke worden zodanige maatregelen genomen dat er sprake is van een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

Criteria voor het proces:

- De initiatiefnemer committeert zich aan het uitvoeren van de kwalitatieve en/of kwantitatieve versterking van de EHS en er worden afspraken gemaakt over de wijze en momenten waarop de initiatiefnemer de provincie zal informeren over de voortgang van de uitvoering;
- De kwaliteitswinst wordt niet gefinancierd uit reguliere EHS-middelen;
- Herbegrenzing is enkel toepasbaar bij kleinschalige ontwikkelingen en blijft beperkt tot het oplossen van knelpunten en het bieden van maatwerk.

2.1.3 BELEID PROVINCIE DRENTH

Provincie Drenthe heeft de spelregels voor de EHS overgenomen en vastgelegd in de Beleidsregel Concretisering Ecologische Hoofdstructuur (Provincie Drenthe, 2008).

2.2 VOorgenomen Ontwikkeling

Het kruispunt ter hoogte van Exloo zal worden heringericht. Er zal een ongelijkvloerse kruising met op- en afritten komen (zie figuur 2). Daarbij zal een groot deel van het traject richting het westen worden verlegd. Hierdoor kan een vrijliggend fietspad en een verbrede parallelweg worden aangelegd. De ligging van het fietspad en de parallelweg zal in ieder geval ten dele overeenkomen met de ligging van reeds aanwezige wegen. Over het aan te leggen viaduct over de N34 komt een vrijliggend fietspad. De bestaande fiets- en landbouwtunnel onder de N34 verdwijnt. De carpoollocatie bij Exloo blijft gehandhaafd.

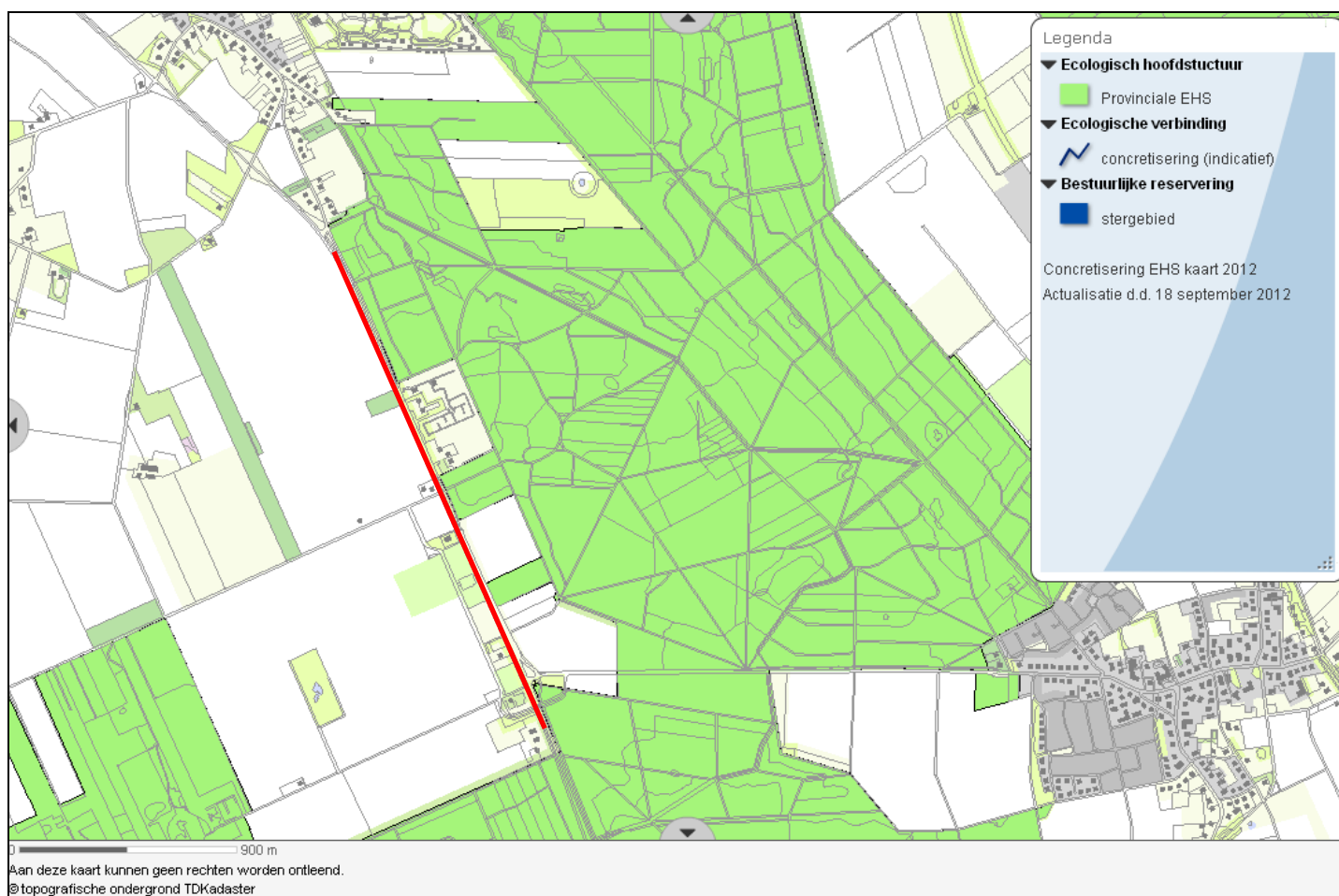
Het bosperceel aan de westzijde van de N34, ter hoogte van camping Zeven Heuveltjes zal door het nieuwe traject worden doorsneden.

Figuur 2. Toekomstige inrichting N34, ter hoogte van Exloo (bron: Provincie Drenthe).

2.2.1 LIGGING EHS TEN OPZICHTE VAN DE N34

In onderstaand figuur is de ligging van de N34 ten opzichte van de provinciale EHS (kaart actualisatie 2012) weergegeven.

Figuur 3. Ligging N34 (rode lijn) ten opzichte van begrenzing EHS (actualisatie 18-09-2012).
<http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/ehsconcept2012.html>, geraadpleegd december 2012

2.2.2 NATUURDOELEN

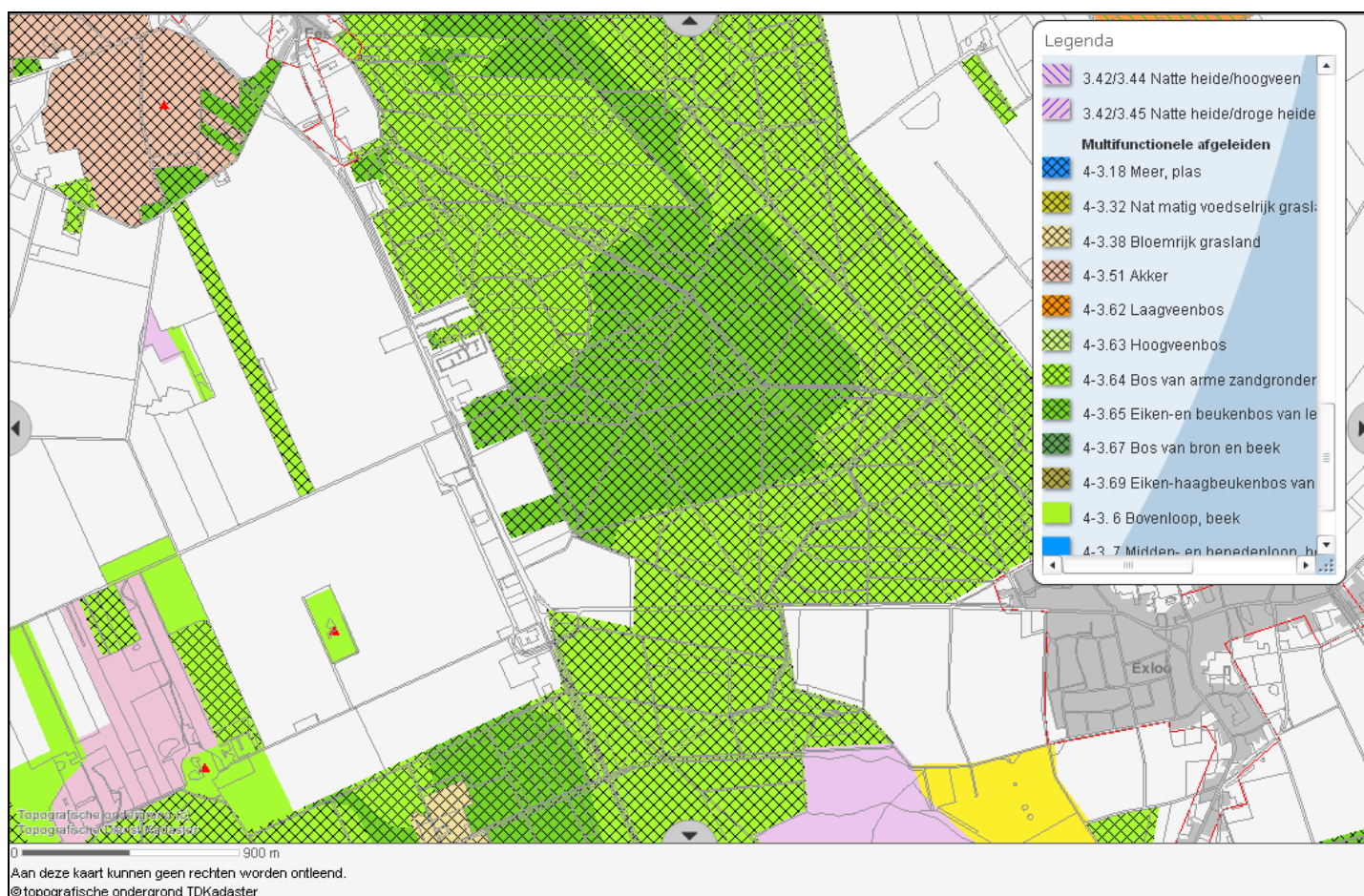
Uit de natuurdoeltypenkaart kan worden afgeleid, dat aan het gebied dat ten oosten van de N34 ligt de volgende natuurdoelen zijn toegekend:

- multifunctionele afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden
- multifunctionele afgeleide van 3.65 Eiken-beukenbos van lemige zandgronden

Multifunctionele afgeleiden van deze natuurdoeltypen worden onderscheiden voor situaties waarin de vereiste kwaliteit van de natuurdoeltypen zelf niet gehaald kan worden door de gekozen beheersvorm. Hieronder worden de natuurdoelen kort beschreven.

Beschrijving afgeleide natuurdoeltype 3.64 Bos van arme zandgronden

Multifunctioneel bos van arme zandgronden komt over grote oppervlakken voor in bossen die worden beheerd volgens de principes van het geïntegreerd bosbeheer. Voor houtproductie door middel van geïntegreerd bosbeheer zijn mengingen met Grove den, Ruwe of Zachte berk en Zomereik geschikt. De meeste natuurwaarden van het type komen ook veelvuldig tot ontwikkeling onder Corsicaanse den, Zeeden en Japanse lariks. Onder Amerikaanse eik, Douglasspar en Fijnspar komt de desbetreffende ondergroei niet goed tot ontwikkeling. Indien het aandeel van schaduwhoutsoorten (zoals Douglas- en Fijnspar) groot wordt, is sprake van verregaande verandering en verarming van het ecosysteem en dan is geen sprake meer van de kwaliteit die hoort bij een multifunctionele afgeleide. Met name vanuit een oogpunt van natuurlijkheid, heeft een multifunctioneel bos met alleen inheemse boomsoorten de voorkeur boven een multifunctioneel bos met uitheemse boomsoorten. Bij de omvorming naar bos met inheemse soorten, is het noodzakelijk dat met name Douglassparren en Amerikaanse eiken verwijderd worden, omdat ze zich anders blijven verjongen (<http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/html/Natuurdoeltypen/87.htm>, geraadpleegd september 2012).

Figuur 4. Natuurdoeltypen EHS-gebied langs de N34.

www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/natuurdoeltypen.html, geraadpleegd september 2012.

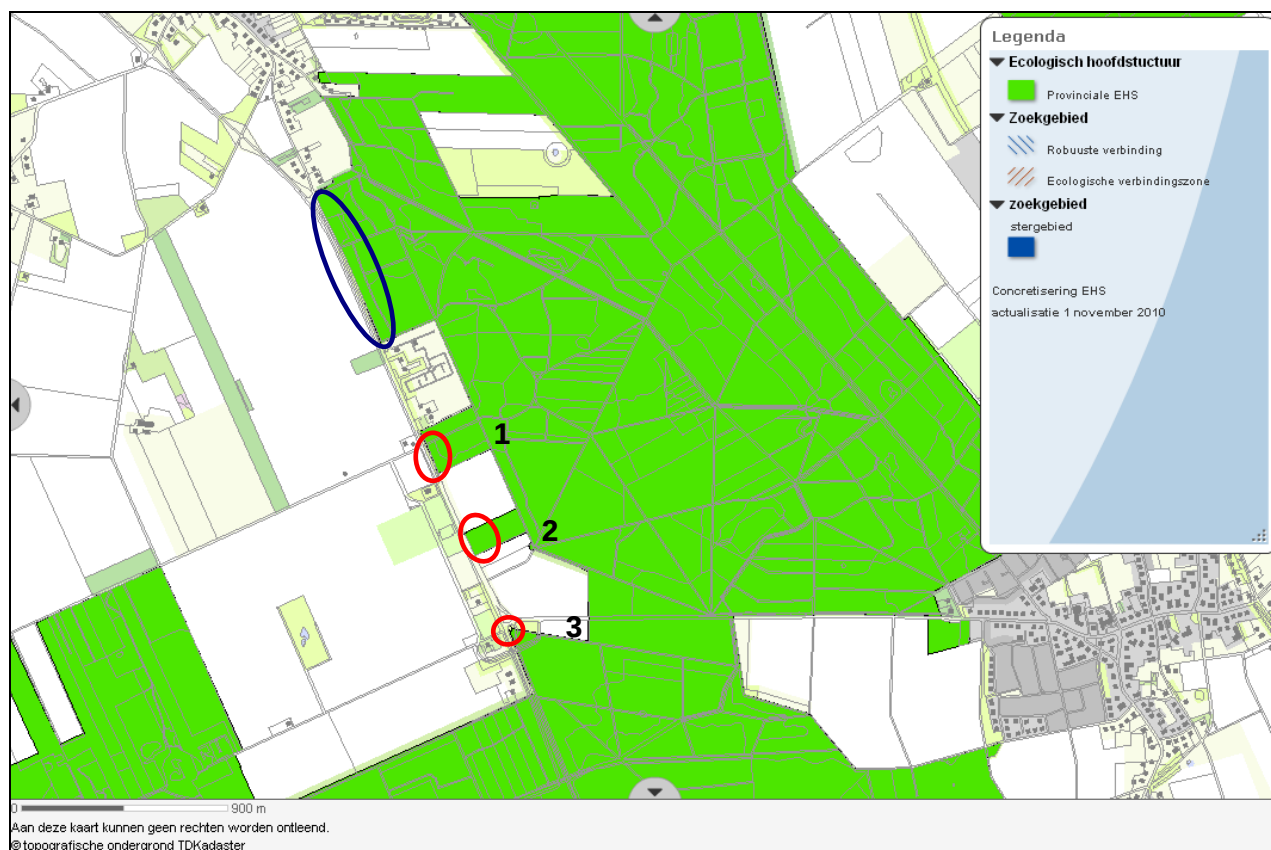
Beschrijving afgeleide natuurdoeltype 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden

Voor deze multifunctionele afgeleide is dezelfde beschrijving van toepassing (<http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/html/Natuurdoeltypen/88.htm>, geraadpleegd september 2012).

3 GEVOLGEN VAN DE VOORGENOMEN ONTWIKKELING

3.1 EFFECTEN VAN DE AANPASSING VAN DE N34 TER HOOGTE VAN EXLOO

De aanpassing van de N34 ter hoogte van Exloo leidt er toe, dat het wegtracé op een aantal locaties binnen de begrenzing van de EHS komt te liggen. In onderstaand figuur is met rode cirkels aangegeven op welke locaties dit aan de orde is.

Figuur 5. Locaties waar oppervlakteverlies als gevolg van de aanpassing van de N34 optreedt (aangegeven met rode cirkel)

In het noordelijke deel van het plangebied (aangeduid met blauwe ovaal) is voor zover op dit moment op basis van het beschikbare kaartmateriaal kan worden ingeschat geen sprake van oppervlakteverlies. Het fietspad en de parallelweg overlappen hier met de bestaande infrastructuur.

Hieronder wordt kort ingegaan op de aangetroffen vegetatie op de drie locaties waar oppervlakteverlies optreedt.

- Op locatie 1 is bos aanwezig, met soorten als Zomereik, Ruwe berk, Lijsterbes en in de kruidlaag braam. Verder waren er in de bosrand enkele Acacia's (niet inheemse soort) en Zwarte els aanwezig. De vegetatie lijkt te voldoen aan de kenmerken van een multifunctionele afgeleide van natuurdoeltype 3.65 Eiken- beukenbos van lemi-ge zandgronden.
- Op locatie 2 is geen bos maar een aardappelveld aanwezig. De huidige vegetatie komt dus niet overeen met natuurdoeltype (ndt) 4-3.65 Eiken- beukenbos van lemi-ge zandgronden. De actuele natuurwaarde van dit terrein is nihil. Op korte termijn (voorjaar 2013) zal dit gebied buiten de begrenzing van de EHS worden geplaatst (mededeling M. Pasjes, Provincie Drenthe, 2012).
- Locatie 3 bestaat uit een smalle strook met bomen en een grazige vegetatie. In ieder geval Zomereik, mogelijk ook Amerikaanse eik aanwezig. Omdat dit gebiedje een

geringe oppervlakte heeft en wordt omgeven en doorsneden door infrastructuur, zal de natuurkwaliteit van deze bosstrook matig zijn. Aan de locatie is de multifunctionele afgeleide van ndt 3.64 Bos van arme zandgronden toegekend.

3.2 KANS OP HET OPTREDEN VAN SIGNIFICANTE EFFECTEN

Oppervlakteverlies van de EHS wordt in principe beschouwd als significante aantasting van de EHS. Dat geldt zowel voor reeds als natuur ingerichte locaties waar de vegetatie voldoet aan het gestelde natuurdoel (locatie 1 & 3), als voor locaties die nog ingericht moeten worden als natuur (locatie 2) maar wel als EHS op de kaart behorende bij de Omgevingsvisie zijn aangegeven. Voor locatie 2 geldt, dat deze naar verwachting binnen afzienbare tijd (voorjaar 2013) buiten de begrenzing van de EHS wordt geplaatst (mededeling M. Pasjes, Provincie Drenthe, 2012). Het areaalverlies op deze locatie leidt dan ook niet tot significante aantasting van de EHS.

3.3 VERVOLGSTAPPEN

Nu duidelijk is dat de aanpassing van de N34 leidt tot significante effecten op de EHS, dienen er een aantal vervolgstappen te worden uitgevoerd. Hieronder staan deze opgesomd:

- bepalen omvang oppervlakteverlies
- vaststellen dat er geen reële alternatieven zijn
- vaststellen dat sprake is van groot openbaar belang
- uitwerken mitigatie en compensatie

In de volgende subparagrafen worden deze onderdelen besproken.

3.3.1 BEPALEN OMVANG OPPERVLAKEVERLIES

Er dient nauwkeurig te worden bepaald, hoe groot de oppervlakte van de EHS is, die verloren gaat. Omdat bestektekeningen op dit moment niet beschikbaar zijn, is het niet mogelijk om de exacte omvang van het oppervlakteverlies te bepalen.

3.3.2 ALTERNATIEVENONDERZOEK

De initiatiefnemer dient te onderzoeken, of er voor de ingreep reële alternatieven, bijvoorbeeld een andere locatie of ander ontwerp, bestaan.

3.3.3 VASTSTELLEN OF SPRAKE IS VAN GROOT OPENBAAR BELANG

Voor deze ingreep kan aannemelijk worden gemaakt dat sprake is van groot openbaar belang. Door de aanpassing van de N34 wordt namelijk een verkeersonveilige situatie aangepakt en door de nieuwe inrichting ontstaat een veiligere situatie. Het een en ander dient nader te worden uitgewerkt en onderbouwd door de initiatiefnemer.

3.3.4 UITWERKEN MITIGATIE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN

Er moet onderzocht worden of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn (bijvoorbeeld door aanpassing van het tracé). Resterende effecten moeten worden gecompenseerd. Hiervoor dient een compensatieplan te worden opgesteld. Compensatie kan zowel fysiek als financieel worden uitgevoerd. In de bijlage staat een overzicht van de voorwaarden die worden gesteld aan compensatie (Rijk en provincies, 2007).

3.4 CONCLUSIE

De voorgenomen ontwikkeling leidt op twee locaties tot (gering) oppervlakteverlies van de EHS, hetgeen betekent dat sprake is van significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken. Het oppervlakteverlies moet gecompenseerd worden. In de volgende para-

graaf zijn de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten voor compensatie opgenomen. In de bijlage staat een uitgebreider overzicht van de vereisten voor compensatie, ontleend aan het document Spelregels EHS.

3.5 COMPENSATIE

Hieronder staan de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten voor compensatie weer-gegeven.

Compensatieplan

- Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop wordt besloten over de aard, wijze en tijdstip van compensatie
- De compensatiemaatregelen en het beheer van het compensatiegebied worden vastgelegd in een compensatieplan

Inhoudelijke voorwaarden fysieke compensatie

- Er mag geen nettoverlies van waarden optreden
- Fysieke compensatie moet aansluitend of nabij het aangetaste gebied plaatsvinden
- In het vervangend areaal moet een basisinrichting worden gerealiseerd, bij bos betekent dit aanplant van jonge bomen
- Er wordt een toeslag op de fysieke compensatie berekend, zowel in oppervlak als in geld. In het geval van natuurdoeltype 3.65 is sprake van een ontwikkelingsduur van 300-1.000 jr. Voor typen met een dergelijk lange ontwikkelingsduur (>100 jr) moet van geval tot geval worden bekeken of en hoe de kwaliteit kan worden geregene-reerd. In het geval van de N34 gaat het echter om *multifunctionele afgeleiden*, waarvan de kwaliteit 50% lager mag zijn dan de natuurdoeltypen waarvan ze zijn afgeleid. Daarom wordt aangenomen dat kan worden aangesloten bij de eisen voor natuurdoeltypen met een ontwikkelingsduur van 25-100 jr, te weten een oppervlaktetoeslag van 2/3 plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer. Wat betreft de extra kosten kan worden uitgegaan van minimaal 1 keer de normkosten voor het betreffende natuurdoeltype voor de eerste 10 jr na inrichting van de grond.
- De initiatiefnemer zorgt ervoor dat de vergoeding van de reguliere beheerkosten voor een periode van 25 jaar gewaarborgd is, bijvoorbeeld door te zorgen dat het gebied in aanmerking komt voor beheersubsidie.

Financiële compensatie is ook mogelijk, maar hiervoor geldt een zware bewijslast. De initiatiefnemer moet aantonen dat fysieke compensatie niet mogelijk is.

Doorwerking in ruimtelijk beleid

- De ingreep wordt vastgelegd in een bestemmingsplan. Ook de locatie van de compensatie moet gelijktijdig met het besluit over de ingreep planologisch worden vastgelegd in hetzelfde of een ander bestemmingsplan.
- Het compensatieplan vormt een integraal onderdeel van de toelichting op het bestemmingsplan, is doorvertaald naar de bestemmingsplankaart en is verankerd in de daarbij behorende voorwaarden
- De nieuwe begrenzing van de EHS dient door de provincie te worden vastgelegd

Privaatrechtelijke overeenkomst

- De afspraken tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag worden vastgelegd in een privaatrechtelijke overeenkomst.
- Compensatie moet gerealiseerd zijn binnen 2 jr na ondertekening van de overeenkomst.
- Bevoegd gezag draagt zorg voor monitoring van de uitvoering conform de afspraken.

4 BRONNEN

Bal, D., Beijer, H.M., Fellinger, M., Haveman, R., Van Opstal, A.J.F.M. & Van Zadelhoff, F.J. (2001); Handboek Natuurdoeltypen. Ministerie van LNV, Den Haag

Buro Bakker (2012); Toetsing Flora- en faunawet voor herinrichting aansluiting N34 ter hoogte van Exloo. Buro Bakker adviesbureau voor ecologie BV, in opdracht van RooBeek advies.

Ministerie van LNV (1990); Natuurbeleidsplan

Ministeries van VROM, LNV, Verkeer en Waterstaat (VenW) en Economische Zaken (EZ) (2005); Nota Ruimte

Ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ en de provincies (2007); Spelregels EHS

Provincie Drenthe (2008); Beleidsregel Concretisering Ecologische Hoofdstructuur

Provincie Drenthe (2010); Omgevingsvisie

Provincie Drenthe (2012); Provinciale Omgevingsverordening

Websites:

- www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/ehs.html, geraadpleegd september 2012
- <http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/ehsconcept2012.html>, geraadpleegd september 2012
- www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/natuurdoeltypen.html, geraadpleegd september 2012
- <http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/html/Natuurdoeltypen/87.htm>, geraadpleegd september 2012
- <http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/html/Natuurdoeltypen/88.htm>, geraadpleegd september 2012

Overig:

Mededelingen M. Pasjes, Provincie Drenthe, 2012

Bijlage

Voorwaarden compensatie

Onderstaande tekst is ontleend aan het document Spelregels EHS (Rijk en provincies, 2007)

Compensatieplan als zelfstandig document

- Het tijdstip van het besluit over het project is ook het tijdstip waarop wordt besloten over de aard, wijze en het tijdstip van mitigatie en (fysieke en/of financiële) compensatie.
- De noodzakelijke compensatiemaatregelen en het beheer van het compensatiegebied worden vastgelegd in een compensatieplan, waarin in elk geval begrenzing, natuurdoelen, maatregelen, ontwikkelingsbeheer, regulier beheer, termijnen, een tijdspad voor realisatie, en een evaluatiemoment t.a.v. de kwaliteit van de gerealiseerde compensatienatuur zijn weergegeven.

Inhoudelijke eisen aan compensatie

Compensatie van de oppervlakte met directe effecten

- Uitgangspunt is: géén netto verlies aan wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied in termen van areaal, kwaliteit en samenhang.
- Fysieke compensatie dient plaats te vinden aansluitend of nabij het aangetaste gebied.
- De compensatie kan niet worden aangewend om regulier beleid, d.w.z. vastgestelde beleidsdoelen (zoals bijvoorbeeld natuurontwikkeling EHS) al dan niet versneld te realiseren.
- In het vervangend areaal dient een basisinrichting te worden gerealiseerd, waarbij de verloren gegane waarden weer kunnen worden ontwikkeld, c.q. zich kunnen ontwikkelen; voor bos betekent dit met name de aanplant van jonge bomen.
- Om in geval van compensatie de samenhang in de EHS te waarborgen en dezelfde ecologische kwaliteit te realiseren kan het nodig zijn het areaal dat verloren gaat te compenseren met een groter areaal.
- Voor het kwaliteitsverlies van de bestaande natuurwaarden gedurende de ontwikkelingsperiode van het vervangende gebied wordt een toeslag op de fysieke compensatie berekend, zowel in oppervlak, als in extra budget om de extra kosten tijdens de beginjaren van omvormingsbeheer te ondervangen. Hiertoe worden vier categorieën onderscheiden:
 - Natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag in oppervlak.
 - Tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
 - Tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
 - Bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar, is er een grote onzekerheid over het weer ontwikkelen van de verloren gegane kwaliteit. In die situatie moet van geval tot geval worden bekeken of, en zo ja, hoe de zeldzame kwaliteit weer kan worden geregenereerd.
- In bijzondere gevallen kan gemotiveerd van bovenstaande richtlijn worden afgeweken.
- Indien de verloren gegane kwaliteiten niet weer kunnen worden ontwikkeld (bijvoorbeeld vanwege een zeer lange ontwikkelingsduur, of vanwege het ontbreken van geschikte omstandigheden buiten de EHS), dienen kwalitatief gelijkwaardige waarden te worden gerealiseerd.
- Indien volledige fysieke compensatie binnen de gestelde termijn onmogelijk is, wordt onderzocht of een deel van de benodigde fysieke compensatie wel gerealiseerd kan worden. Voor het overblijvende deel wordt financiële compensatie geboden.

- Voor watergebieden zal, indien fysieke compensatie (vervangend areaal) niet mogelijk is, compensatie bij voorkeur gezocht worden in het opwaarderen van de natuurkwaliteit of de ecologische samenhang van de rest van het watergebied.
- Indien mitigerende maatregelen mogelijk zijn (bijvoorbeeld het plaatsen van geluidsschermen bij snelwegen) maar ernstig botsen met ander beleid (bijvoorbeeld ten aanzien van landschap of cultuurhistorie), kan worden overwogen of compensatie de voorkeur verdient boven mitigatie.

Kosten voor ontwikkelingsbeheer

- Gedurende de ontwikkelingsperiode van het vervangende gebied is er sprake van verlies aan
- natuurkwaliteit. Om dit zo snel mogelijk te herstellen is gericht ontwikkelingsbeheer in het
- vervangend gebied nodig. De extra beheerskosten tijdens de periode van het ontwikkelingsbeheer worden (gekapitaliseerd) door de initiatiefnemer vergoed.
- Een vergoeding voor de extra kosten voor ontwikkelingsbeheer is maatwerk en wordt vastgesteld in overleg met de beoogde terreinbeheerder. De gekapitaliseerde beheerskosten worden als budget vastgelegd, bijvoorbeeld als gelabeld budget in het Groenfonds.
- Als algemene vuistregel kan worden uitgegaan van extra beheerskosten van minimaal 1 a 2 keer de normkosten voor het betreffende natuurdoeltype gedurende de eerste vijf jaar na inrichting van de grond. Voor het ontwikkelen van typen bos lopen deze kosten over een langere tijd en kan beter worden uitgegaan van extra beheerskosten van minimaal 1 keer de normkosten voor de eerste tien jaar na inrichting van de grond.
- De initiatiefnemer zorgt er tevens voor dat vergoeding van de reguliere beheerskosten voor een periode van 25 jaar gewaarborgd is, bijvoorbeeld door er voor te zorgen dat het compensatiegebied in aanmerking komt voor beheerssubsidie.

Financiële compensatie

- Financiële compensatie is mogelijk, maar hiervoor geldt een zware bewijslast. De initiatiefnemer moet in het op te stellen compensatieplan duidelijk aantonen waarom fysieke compensatie onmogelijk is (bijvoorbeeld omdat de randvoorwaarden voor vervangende natuur van gelijke of gelijkwaardige kwaliteit in goede samenhang ontbreken).
- De hoogte van financiële compensatie wordt bepaald aan de hand van de volgende kostenelementen:
 - kosten van aanschaf van vervangende grond op dezelfde plaats;
 - kosten van basisinrichting (bijvoorbeeld grondwerkzaamheden, aanpassing van de waterhuishouding, en aanplant van jonge bomen in geval van bos);
 - kosten van ontwikkelingsbeheer gedurende de ontwikkelingstijd.
- De financiële compensatie wordt bepaald, rekening houdend met inflatie en rente, en in de vorm van een bankgarantie of gelabeld fonds in het Groenfonds vastgezet.
- Bij het inzetten van dit budget voor realisatie van nieuwe natuur dient het bevoegd gezag tevens vergoeding van reguliere beheerskosten te waarborgen, bijvoorbeeld door er voor te zorgen dat het compensatiegebied in aanmerking komt voor beheerssubsidie.

Doorwerking in ruimtelijk beleid en natuurbeleid

- Het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor het opleggen van compensatieverplichtingen staat er voor in dat de initiatiefnemer daadwerkelijk compenseert en dat compensatie correct in de ruimtelijke plannen wordt opgenomen.
- Een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling (ingreep) in de EHS wordt vastgelegd in een bestemmingsplan dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Niet alleen de ingreep maar ook de locatie voor de compensatie (vaak vereist dit een bestemmingswijziging) dient gelijktijdig met het besluit over de ingreep planologisch verankerd te

worden in hetzelfde bestemmingsplan of, indien van toepassing, in een ander bestemmingsplan.

- Het compensatieplan vormt een integraal onderdeel van de toelichting op het bestemmingsplan, is doorvertaald op de bestemmingsplankaart, en verankerd in de daarbij behorende voorschriften.
- De omvang van het gebied waarop het bestemmingsplan betrekking heeft wordt per geval bepaald op basis van zowel de ruimtelijke problematiek en de ingreep als de beoogde ecologische doelen. Daarbij is relevant dat het gebied ecologisch één samenhangend geheel vormt. Er wordt met name gekeken naar de eisen die de aanwezige en potentiële natuurwaarden stellen aan hun omgeving.
- De nieuwe begrenzing van de EHS dient door de provincie te worden vastgelegd.

Privaatrechtelijke overeenkomst tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag

- Afspraken tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag over de uitvoering van het compensatieplan dienen te worden vastgelegd in een (juridisch bindende) privaatrechtelijke overeenkomst.
- Hierin worden de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen vastgelegd, evenals een financiële onderbouwing (in de vorm van bankgaranties) waaruit blijkt dat de realisatie van de compensatiemaatregelen, inclusief de financiering van het ontwikkelingsbeheer, is geborgd.
- De compensatie wordt zo snel mogelijk door de initiatiefnemer gerealiseerd. De uiterste termijn voor realisatie wordt vastgelegd in de overeenkomst, met een boeteclausule die van toepassing is bij het niet tijdig uitvoeren van de compensatie.
- Bij 'eenvoudige projecten' moet compensatie gerealiseerd zijn binnen twee jaar na ondertekening van de privaatrechtelijke overeenkomst. Bij majeure projecten geldt een termijn van vijf jaar met maximale uitloop tot tien jaar. Van de termijnen twee en vijf jaar kan in de compensatieovereenkomst gemotiveerd worden afgeweken.
- Pas nadat de periode die is vastgelegd in de compensatieovereenkomst is verlopen, wordt de afgegeven bankgarantie voor de nog resterende fysieke compensatie met het boetebedrag in het Groenfonds gestort.
- In de overeenkomst wordt aangegeven dat het bevoegd gezag zorg draagt voor de monitoring van de uitvoering conform de afspraken.

Monitoring en rapportage uitvoering compensatie door bevoegd gezag

- Om een helder zicht te hebben op de compensatieverplichtingen en de voortgang van deze verplichtingen is rapportage verplicht. Jaarlijks rapporteren betreffende gemeentes aan de provincie, als verantwoordelijke voor de uitvoering van het EHS-beleid, over de voortgang van compensatieverplichtingen.
- De provincie controleert deze rapportage (bijvoorbeeld door te vergelijken met een eigen registratielijst) en verzamelt de geverifieerde rapportages. Deze kunnen worden aangevuld met informatie over de compensatieprojecten waarvoor de provincie bevoegd gezag is. De rapportage dient transparant te zijn en helderheid te geven over de toepassing van het EHScompensatiebeginsel uit dit spelregeldocument en eventuele regionale maatwerkoplossingen die daarbij toegepast zijn (zie par. 4.5).
- De rapportage kan bijvoorbeeld als bijlage worden gevoegd bij de reguliere provinciale verslaglegging zodat het rijk inzicht verkrijgt in de stand van zaken van de compensatie.
- Voor een ideale borging zijn in opeenvolgende fasen de volgende gegevens nodig:
 - bestuurlijk: in de voorbereidende fase (de vaststelling van) het bestemmingsplan, het compensatieplan en andere formele documenten zoals de privaatrechtelijke overeenkomst. Hiervoor is het bevoegd gezag verantwoordelijk;
 - administratief: in de uitvoeringsfase de hectares compensatiegrond die zijn begrensd, aangekocht, ingericht, overgedragen aan beheerder en in adequaat beheer zijn genomen. Hiervoor zijn initiatiefnemer en beheerder verantwoordelijk;

- fysiek: in de evaluatiefase de omvang, samenhang en abiotische/ecologische kwaliteit van de compensatiegronden en van het beschermde gebied waar de ingreep en de compensatie plaatsvindt.
- Het bevoegd gezag controleert in het veld of de compensatie daadwerkelijk is gerealiseerd.

Overname uitvoering door bevoegd gezag

- Als de initiatiefnemer nalatig blijft in het realiseren van compensatie, kan het bevoegd gezag ook overgaan tot bestuursdwang door de compensatie te laten uitvoeren op rekening van de initiatiefnemer.

januari 2013

Vormgeving:

